

Mats Andersen

Oppgave 1 – Rike bilder

A.

Jeg har valgt FINN.no som system. Jeg bruker Finn kun naar jeg har behov for det – enten for aa selge noe jeg ikke trenger, eller for aa se etter noe jeg trenger. Mao. “browser” jeg sjeldent Finn for goey (jeg samler for eksempel ikke paa noe). Naar jeg bruker Finn, har jeg som tendens aa gjoere det paa PC-en – dette er kanskje en vane fra “gamle dager”. Men naar jeg maa kommunisere med kjoper/selger, krever det responsivitet, og daa bruker jeg gjerne mobiltelefon.

Hva angaar motivasjoner, saa har Finn foerst og fremst et *praktisk* formaal , blottlagt for rekreasjon. Jeg oensker en problemfri og rask handel, og forventer aa finne det jeg leter etter, eller at det jeg har ute til salgs, naar relevante potensielle kjoepere. Derfor anser jeg de to viktigste funksjoner for aa vaere en sorteringsalgoritme som er relevant for meg, og et soemloest og responsivt kommunikasjonssystem. Et annet viktig poeng er Finns evne og villighet til aa haandtere uoenskede hendelser, som svindel. Finn har implementert et “fiks ferdig”-system, som paa et vis skal bidra til aa forhindre svindel (ved aa forsikre at gjenstanden er ankommet), men jeg foretrekker aa gjoere det “paa gamlemaaten” – altsaa ved uformelle avtaler, basert paa tillitt (naa til dags verifiserer man uanset brukeren sin med BankID, osv.).

B.

Finn eies av Vend (Schibsted) og Polaris Media (Adresseavisen). Disse har naturligvis oekonomiske interesser knyttet til systemet. Dessuten har Finn implementert BankID for verifisering, og man kan bruke Vipps som betalingsmiddel; ettersom Finn er blant de stoerste nettstedene i Norge¹, kan antas at disse har interesser knyttet til soemloeshet og effektivitet.

Utover det har Finn flere hundre ansatte², som alle har sine behov og interesser knyttet til arbeidsforhold og -miljoe, samt faglig anliggende. Haandteres *spam* godt nok? Hvem modererer innholdet som legges ut? Er det mye *technical debt* i kodebasen? Er ingenioerenes arbeidsplasser truet av kunstig intelligens?

Ettersom Finn er saa stort som det er, og saa dominerende i det kulturelle og finansielle livet i Norge, har selvoelgelig ogsaa Politiet interesser knyttet til Finn: Da saerlig mtp. tyvegods, organisert kriminalitet, uonsket atferd, osv. Kunne Finn og Politiet samarbeidet mer? Hvordan spiller personvern inn i et slikt samarbeid?

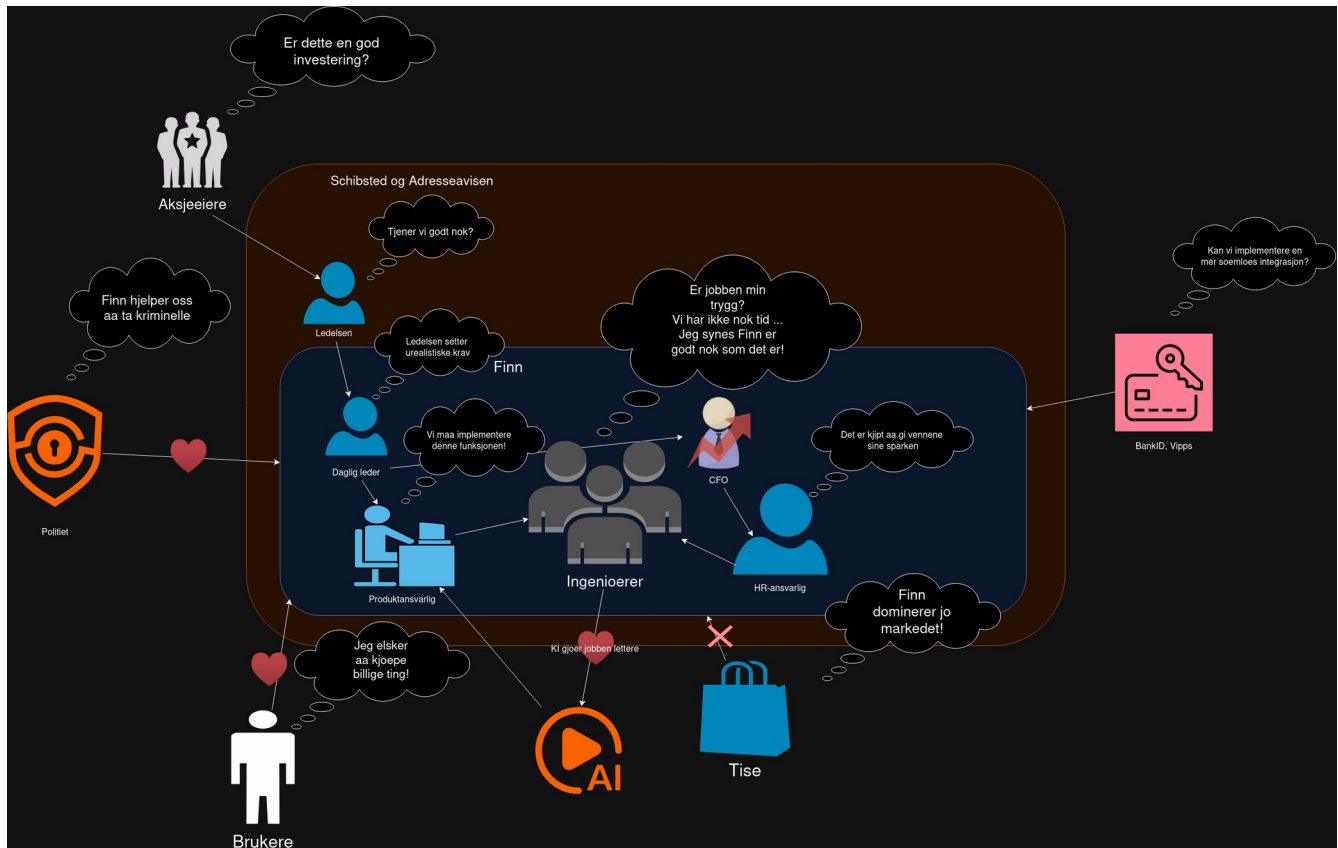
---

1 <https://kampanje.com/medier/2019/10/ferske-lesertall-her-er-de-storste-avisene/>

2 <https://snl.no/Finn.no>

Til sist er det verdt aa nevne at mens Finn kanskje ikke har reelle konkurrenter (utenom Tise, skjoent denne i stoerre grad fokuserer paa mote), saa frykter kanskje enkelte bedrifter at Finn tar noe av deres markedsandel (da saerlig vintage-butikker og antikvariater?), mens andre bedrifter, som eiendomsselskaper og ytterligere foretak som leter etter ansatte, nok anser Finn som svaert nyttig.

C.

D.

Jeg har identifisert en positiv relasjon mellom brukerne og Finn, samt politiet og Finn. Finn er en brukervennlig plattform som brukes av unge saa vel som gamle, til rekreasjon og serioese, store handler. Det er selvfoelgelig ogsaa mulig aa illustrere konfliktlinjer mellom brukere og plattformen; kanskje noen ble *scammet*, kanskje noen venter paa pakken sin, osv.

Det er rimelig aa anta at Politiet internt med Finn bedriver et slags samarbeid; det er kjent at de monitorerer plattformen aktivt³ (Paulsen 2024). Saannsett er plattformen en uvurdelig kilde til informasjon.

En aapenbar konflikt er mellom Tise opersong Finn. Finn har i mange aar dominert markedet, mens Tise i stoerre grad forsoeker aa profilere seg som et slags alternativ til *fast fashion*.

3 <https://www.ha-halden.no/politiet-er-bekymret-for-hvitvasking-pa-finn-no/s/5-20-1660165>

Hva angaar interne motsetninger, saa antas det at de ansatte frykter for sine stillinger, samt at ledelsen (mtp. Schibsteds fallende aksje) angivelig oensker aa begrense kostnader; Finn har nylig hatt en avskjedigelsesrunde⁴. Trivielt sett er det et kjent faktum at Finn er en hoeyt aktet arbeidsplass blant nyutdannede, saerlig mtp. praktikantstillinger, men det har de siste aarene blitt trangere aa komme gjennom naaloeyet⁵. "Alle" i Norge bruker Finn, ogsaa ingenioerene, og noen av disse interne aktoerene spoer kanskje seg selv: "Er det virkelig et poeng i aa legge til flere og flere funksjoner?", mens andre kanskje synes arbeidsmengden er for stor, saerlig avskjedigelsene tatt i betraktning. Mange av disse problemene kan loeses ved aa integrere KI i stoerre grad enn foer, og selv om dette kanskje er effektivt, saa kan det gaa utover arbeidsplassene.

Alt i alt skaper dette et klima hvor jeg tror de ansatta vet hvor stort og viktig Finn er, og at dette kanskje legger foering for en mer forsiktig utvikling av systemet. Finn har en viss profil i det norske samfunn, som i mange aar har forblitt naermest uendret. Sikkerhet og brukervennlighet er sentrale maal i systemutviklingen: Paa et vis kan du fra et brukerperspektiv si at Finn er *second nature* for oss, og at vi egentlig forventer saa faa endringer som mulig. Likevel er ikke Finns forretningsmodell noedvendigvis en som soeker aa profitere paa oss "vanlige doede", som selger boeker for 50kr. Et spoersmaal

E.

Jeg lurar paa om artikkelens syn paa rike bilder, egentlig er like relevant i dag, som da den ble publisert i 1998. Tross alt paastar den at systemdesign ville ha tjent paa familiariseringen av rike bilder. Verden har endret seg betraktelig siden da.

Dessuten lurar jeg paa om det egentlig trenger aa vaere saa komplisert ... Er det ikke bare aa sette seg ned, og tegne rike bilder? Hvorfor metodologiseringen? Hvorfor den innviklede begrepsbruken? Det fremstaar naermest paradoksalt at noe saa tilsynelatende simpelt, skal omtales med et saa akademisk spraak.

Oppgave 2 - Samspill

A.

Paastanden om at samspillet endrer samfunns- og levestandard paa maater som "er vanskelige fullt ut aa planlegge, styre og forutse", har som forutsetning at mennesker iboende sett er irrasjonelle aktoerer.

Jeg oensker aa argumentere for denne paastanden, men Instagram som utgangspunkt.

Vi begynner med et eksempel fra mitt eget liv: Foer Korona-pandemien brukte jeg ikke sosiale medier noe saerlig. Under lockdown startet jeg en Instagram-profil pga. en ide jeg hadde, og den fikk ekstremt mange foelgere paa ekstremt kort tid. Intensjonen min med denne brukeren var ikke aa scrolle og aa se pa kortvideoer, men aa legge ut innhold (for derved aa tjene penger). Mao. intenderte jeg aa opptre som rasjonell aktoer. Realiteten var dog at jeg ikke klarte aa "dy meg" -- mobilbruken min oekte betraktelig,

⁴ <https://www.kode24.no/artikkel/faerre-ledige-jobber-flere-arbeidsledige-it-bransjen-hardest-rammet/82358122>

⁵ <https://www.kode24.no/artikkel/finn-eier-kutter-250-stillinger-dette-er-ikke-en-avgjorelse-vi-tar-lett-pa/81562676>

og det til tross for at mesteparten av arbeidet knyttet til denne brukeren, fant sted paa datamaskinen (billedredigering).

Dette kan overføres og utvides til aa omfatte samfunnet som helhet. Instagram startet noedig med en ide om et avhengighetsskapende vertktoey for konsum av *brainrot* og falske nyheter, men heller som et (naermest) vakkert bildedelingskonsept, hvor noekkelord som "connect", "creativity" og "expression" gjerne ble kastet rundt. Likeledes lastet vi ikke ned applikasjonen i midten av 2010-tallet, for at den skulle ta kontroll over hverdagen vaar pa en (for mange) brutalt kynisk og kalkulert maate. Altsaa slo Instagram ut paa et vis som i dag, trivielt sett, kan fremstaa heller dystopisk.

Til sist er det verdt aa nevne at Meta (som driver Instagram) har hatt sin *fair share* av politiske skandaler, selv om dette noedig var intendert (baade for Facebook og Instagram). Reflekter bare over *Cambridge Analytica*-skandalen knyttet til det amerikanske presidentvalget i 2016; Facebooks dekning av borgerkrigen i Myanmar; begge platformenes polariserende algoritmer ("hva gjoer man ikke for en like?"), og saa atter videre. Listen av politiske skandaler er utoemmelige, og skrives stadig. Saa: hva er det da aa si om "creativity", "connecting" og "expressing your identity"?! Hadde plattformene kun eksistert for disse formaal, frykter jeg at de ikke ville ha klart aa overleve. Men det blir spekulasjon fra min side.

B.

Sosiale medier er blant de primaere informasjonskildene, om ikke den stoerste. Dette er et tveegget sverd: Vi faar tilgang til informasjon raskt, men det kan vaere vanskelig aa verifisere den. Kan dette foere til spontane masseprotester? Vi minner om den saakalte U.S. Capitol Riot, og den arabiske vaar.

Blant studenter er det blitt vanlig aa ta i bruk KI som laeringsverktoey. Men hvor mye laering er det egentlig aa hente fra dette, naar roboten praktisk talt kan gjoere hele arbeidet for deg? Med forbehold om aa generalisere: Blir vaar generasjon av studenter mindre kompetente, og mer late?

Filmer med stort budsjett legges foerst ut paa stroemmingstjeneste, fremfor kinosalen. Tross alt kan en enkelt kinobilett koste mer enn et maanedsabonnement. Mister ikke vi da en viktig kulturell institusjon, nemlig kinosalen? Trenger vi egentlig kinosalen? Trenger vi noe i det hele tatt? Vi kan jo bare sitte inne hele dagen og simulere den virkelige verden digitalt.

"Alt" er digitalt. Og ja, hvis jeg lurar paa noe, saa er det noen tastetrykk unna. Og hvis jeg trenger mat, saa kan det bestilles. Og hvis jeg trenger en kinesisk plastdings, saa er den her om to uker. Hverdagen hviler paa tuppen av tommelen din. Men det var ikke slik vaare forfedre levde. Glemmer vi hva det vil si aa vaere et menneske?

C.

1. Selskaper som driver med digital teknologi, og som har styrer betraktelige deler av markedet, har ansvar. Og det er ikke alltid i disse selskapenes favoer aa droefte dette ansvaret.

2. Aa diskutere dette samspillet, setter vaar hverdag og vaare vaner i perspektiv. Vi er del av noe stoerre, og ikke alle digitale tjenester vi tar i bruk, er der for aa gjoere livet vaart bedre (selv om de kanskje gjoer deler av det *lettere*).

3. Som informatikkstudent er det helt essensielt aa vedkjenne at programmering kun er en liten del av informatikkfaget, faktisk en (stadig) forsvinnende liten del. Mer sentralt staar kanskje vedlikehold, organisering, administrering og ansvarliggjoering av de digitale teknologiene vi jobber med. Kun gjennom en solid forstaaelse av det gjeldende samspillet, kan disse oppgavene gjoeres skikkelig.

Oppgave 3 - refleksjon

A.

I dette arbeidet har jeg brukt pensumlitteraturen til faget, Deepseek (den nye, kinesiske KI-agenten), avisartikler (og dermed Google Search), LibreOffice (en gratis Office-liknende pakke for Linux) og draw.io (en gratis programvare for aa tegne tankekart og liknende illustrasjoner).

B.

... Og av disse er det altsaa LibreOffice og draw.io jeg har brukt i det praktiske arbeidet ved denne innleveringen. LibreOffice er ikke paa langt naer like brukervennlig som Microsoft Office - den ser kanskje ut som en billig versjon - men den er mindre *bloated*, og dessuten gratis. draw.io er populaert for aa tegne oversikt av programvare og slikt, og jeg bruker det fordi det er ekstremt simpelt.

C.

Jeg tror draw.io har en viss *open source*-profil, og den er nok fremtredende i miljoer hvor disse programvarene verdsettes. Bruken av dette verktøyet er defitinitvt et uttrykk for disse tendensene fra min side, ettersom det finnes langt mer responsive og estetisk tilfredsstillende verktøyer der ute. Kanskje jeg har en tendens til aa problematisere store korporasjonre som Meta? Kanskje min bruk av Linux er et uttrykk for et slags kontraert trekk? Dette dokumentet baerer nok preg av det. Jeg skriver foerst og fremst til retteren av denne oppgaven, men har forsoekt aa holde spraaket og begrepsbruken saa tilgjengelig og hverdagslig som mulig, skjoent en nok ved enkelte partier baerer preg av anglofisering. Men alt i alt er det skrevet av en informatikkstudent.

D.

Jeg har laert, eller iallfall tatt noen faa skritt mot aa laere, hvordan man skriver og reflekterer rundt informatikkfaget fra et overordnet staasted, hvor altsaa abstraksjonsnivaaet er relativt hoeyt. Personlig synes jeg det er ganske engasjerende aa uttale meg kritisk om store tech-selskaper. Ikke at det er saa saerlig unikt.